

Siyasal istikrar ve başkanlık

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Cumhurbaşkanı'nın başkanlık sistemi arayışı içinde yaptığı çıkış, aslında Türkiye'de çeşitli düzeylerde sürdürülen istikrar arayışının bir uzantısıdır. Bu tartışma belki başkanlık ya da yarı başkanlık sistemi olarak yenidir ama özü itibariyle

1961 Anayasası'ndan bu yana sürmektedir. Çünkü, Türkiye, liberal demokrasinin kurumları ve koşulları içinde kalarak yasama ve yürütme arasındaki ayrışmayı henüz yeterince tanımlayabilmiş değildir. 1961 Anayasası'nın getirdiği ayrışma mantığına ve yargının yürütmeyi denetlemesi işlevine karşı direnen Demirel, bugün o noktayı da aşarak cumhurbaşkanlığı katını yeterince tanımlanmamış, karmaşık ve derme - çatma (eklektik) bir anlayışla, yürütmenin ve yasamanın üstüne çıkarmaya çalışmaktadır.

Bütün bu oluşumun dibinde yatan gerçek ise Türkiye'deki siyasetin çok parçalı yapısıdır. Aslında siyasal katılım olanaklarının alabildiğine daraltıldığı ve böylelikle de siyasetin bir 'otonomi' kazanarak, her

şeyden koparak meşruiyetini yitirdiği bir ortamda başkanlık sisteminin pragmatik bir çözüm arayışından öteye gitmeyeceği kesindir. Oysa sorun bugün(den) görünen birkaç zorluğa geçici çözüm bulma çabası ve sistemi o doğrultuda ciddi bir değişime zorlamak değil, siyaseti kendi ayakları üstüne dikerek onu yeniden işlevselleştirmektir.

Bu bağlamda bakıldığında öncelikle düşünülmesi gereken husus şudur: Türkiye'de siyaset sosyolojiden kopmuştur. Artık hiçbir siyasal temsil organıyla tabanı arasında birebir bir ilişkiden söz edilememektedir. Hatta siyasal organların hangi tabanlar üstünde yükseldiği dahi bütünüyle meçhuldür. Siyaset bu niteliğiyle bir çözüm ya da gelecek projesi üretememektedir. Kaldı ki, bu derecede hızla değişen bir sosyolojik yapıda durağan, kalıcı ve bir anlamda da kısıtlayıcı bir ideolojik modelin geçerliliği de olamamaktadır. Aslında belki de yaşanan ana sorun budur. Çünkü, 1980'le birlikte Türkiye kendisini o güne değin getiren devlet eksenli, ithal ikameci, popülist kalkınma modelini aşmıştır. Zaman içinde geriye dönüş çabaları görülse de aslında 'deregülasyon'a dayalı, merkezin etkisini önemli ölçüde azaltan bu anlayış

devletin yerleşik ideolojisini geniş ölçüde zaafa uğratmıştır. Bir anlamda Gramsci'nin söylediği üzere 'çimento' ya da 'sıva' çözülmüş ve parçacıklar uçuşmaya başlamıştır. Bu süreç içinde MGK ya da Batı Çalışma Grubu dağınıklığı yeni bir ideoloji etrafında örgütlenme çabasına girmişlerdir ve mevcut hükümet bu idarenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Bugün önemli olan bu süreci kavrayacak ve dönüştürecek girişimlerde bulunmaktır. Bunun dışında yalnızca 'hükümet' ya da 'başbakan' çıkarmaya dönük modeller yepyeni ve ciddi sakıncalar getirecektir. Demokratik denge krumlarının oluşmadığı ve yasama - yürütme arasındaki ilişkinin bile sorgulandığı bir toplumsal sistemde getirilecek her merkeziyetçi çözüm önerisi bir çözümsüzlüğü dayatacaktır. Kaldı ki, Türkiye'de, sorun demokrasinin gereğinden fazla merkezileşmiş olmasıdır. Demokratik güç dengesinin dağılımını öngörmeyen bir model bugünkü sıkıntıları yaşarken onu daha da zorlayan bir yaklaşımın neler doğuracağını düşünmek daha zordur. Bu durumda yapılması gereken başkanlık tartışmalarını yoğunlaştırmak değil, demokrasi ve siyaset ilişkisinin yeniden tanımlanmasına çalışmaktır.